

Aan de leden van de Tweede Kamer
t.a.v. de commissie Justitie en Veiligheid

datum
betreft

21 oktober 2021
Ronde tafel
jeugdbescherming op
27 oktober 2021

Per email: cie.jv@tweedekamer.nl

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Met deze brief willen wij, als gemeentelijke kinderonbudsman, een bijdrage leveren aan het rondetafelgesprek dat op 27 oktober 2021 in de commissie Justitie en Veiligheid zal plaatsvinden over de jeugdbescherming.

Op 29 juli 2021 deelden wij samen met de Nationale kinderonbudsman onze zienswijze op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming met de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De kinderonbudsman steunen de intentie om de keten eenvoudiger te maken en te verkorten. Maar wij hebben ook een aantal zorgpunten benoemd. De kinderonbudsman betwijfelen of het belang van het kind met deze plannen het beste is gediend.¹

Wij geven met deze brief invulling aan de oproep in onze brief van 29 juli 2021 om de knelpunten in de jeugdhulp inzichtelijk te maken. Het zijn deze knelpunten waar het Toekomstscenario ook een oplossing voor zou moeten bieden.

De gemeentelijke kinderonbudsman en jeugdombudsman delen deze knelpunten met uw Kamer, omdat wij, ondanks de vele signalen die wij op gemeentelijk niveau hierover hebben afgegeven, te weinig verbetering zien.² Nog te vaak komen kinderen en/of hun ouders hierdoor verder in de knel.

---

¹ <https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/reactie-op-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming>

² Zie bijvoorbeeld gemeentelijke kinderonbudsman Rotterdam e.o., "Het is mijn toekomst! Waar wachten we op? Toegang tot de gespecialiseerde jeugdhulp: ervaringen en oplossingen van jongeren", 2019. Hier te vinden: [//www.kinderombudsmanrotterdam.nl/gemeentelijke-kinderombudsman-positie-jongeren-in-de-jeugdhulp-moet-worden-verbeterd/](http://www.kinderombudsmanrotterdam.nl/gemeentelijke-kinderombudsman-positie-jongeren-in-de-jeugdhulp-moet-worden-verbeterd/). Zie ook de jaarverslagen van de Jeugdombudsman Den Haag 2018, 2019 en 2020. Te vinden op www.jeugdombudsmandenhaag.nl en die van de Kinderombudsman Amsterdam 2020 te vinden op www.kinderombudsman.ombudsmanmetropool.nl/Home/.

Alhoewel er tussen de gemeenten verschillen zijn, zien wij merendeels dezelfde structurele knelpunten in de jeugdhulp. Deze doen zich zowel in het vrijwillig kader als in het dwangkader voor.

Deze knelpunten, die nú om een oplossing vragen, zijn de volgende:

1. Lange wachttijden voor gespecialiseerde jeugdhulp

Bij de jeugdhulpinstellingen zijn er enorme wachttijden, van maanden tot wel een jaar. Wij zien dat zowel bij GGZ-instellingen als bij residentiele instellingen. Ouders krijgen te horen dat hun kind maanden moet wachten of dat ze volgend jaar maar moeten terugkomen, omdat het budget op is. Daarnaast wachten kinderen die met spoed uit huis zijn geplaatst, vaak lang in de crisisopvang op een passende vervolgplek. In de crisisopvang krijgen zij geen jeugdhulp. En er is ook een deel van de kinderen voor wie wel een plek gevonden wordt, maar die niet passend is. Daarna gaat de zoektocht verder naar een plek die wel passend is, waarbij de focus ligt op gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. Tot slot is er een groep kinderen die geen enkele jeugdhulpinstelling wil opnemen, bijvoorbeeld suïcidale jongeren met een LVB-achtergrond. Voor hen is er überhaupt nauwelijks passende jeugdhulp.

Wij maken ons grote zorgen over deze kinderen. Met regelmaat zien wij dat hun problemen tijdens het wachten verergeren. Nog steeds horen wij verhalen van ouders en kinderen die tijdens het wachten onvoldoende geïnformeerd worden over hoe lang zij moeten wachten, waarop zij wachten en wie wat voor hen aan het regelen is. Wij zien dat dit leidt tot frustratie bij ouders en kinderen. Dit draagt een risico in zich dat ouders en kinderen afhaken.

2. Overbruggingshulp

Met de jeugdhulpinstellingen is afgesproken dat zij tijdens het wachten overbruggingshulp bieden. Dit komt niet van de grond. Er is geen personeel dat die overbruggingshulp kan bieden. Daar waar die taak door het lokale team wordt opgepakt, zien wij ook problemen ontstaan³. Ook bij de lokale teams blijft de werkdruk onverminderd hoog en lopen wachttijden op. Daarnaast is lang niet altijd de benodigde expertise bij de medewerkers van de lokale teams aanwezig om deze overbruggingshulp te bieden.

---

³ Zie hiervoor o.a. het rapport van de Jeugdbondsman Den Haag, "Mag ik een hulphond?".

Geen overbruggingshulp tijdens het wachten maakt dat ouders en kinderen het gevoel hebben er alleen voor te staan. Wij zien kinderen die uitvallen op school, omdat hulp uitblijft. Ouders vertellen ons dat zij minder gaan werken of zelfs stoppen met werken om hun kind thuis te kunnen ondersteunen. Hierdoor resoneren de wachttijden in de jeugdhulp in het hele gezin door, met grote impact op broers en zussen.

3. Jeugdbescherming

Bij de jeugdbeschermers zien wij de frustratie (en de vacatures) oplopen. Uit gesprekken blijkt dat jeugdbeschermers soms wel dagen aan het bellen zijn om een (passende) plek te vinden voor een kind dat uit huis is geplaatst. Die tijd zouden zij veel liever willen besteden aan de zorg voor de kinderen. Daarnaast zien wij dat jeugdbeschermers onvoldoende in staat zijn om hun regierol te pakken. Het gebrek aan regie zien wij overigens ook bij de lokale teams.

Wij zien daarnaast dat daar waar op regionaal niveau zorgbemiddelingstafels zijn opgericht, en deze ook voor doorbraken zorgen, toch ook daar kinderen te lang 'op tafel' blijven liggen. Dat zijn met name die kinderen die niet precies passen in het systeem van de gemeente. Ook hier ontbreekt het aan een regiehouder die de knoop kan doorhakken. Dit draagt niet bij aan het tegengaan van de wachttijden.

4. Waarheidsvinding

Steeds vaker krijgen wij klachten over een gebrek aan waarheidsvinding door jeugdbeschermers. De klachten van ouders gaan over meningen die als waarheden in dossiers van hun kinderen terecht komen en hen in de hele jeugdhulpketen blijven achtervolgen. Aanpassing van het dossier of een rapportage is heel moeilijk. Dit leidt in de praktijk tot toenemende frustratie en escalatie bij ouders. Met een ongewenste stapeling van (klacht-)procedures tot gevolg. De klachten gaan ook over professionals die uitspreken dat waarheidsvinding geen onderdeel van hun werk uitmaakt, terwijl dat wel een wettelijke plicht is (artikel 3.3 Jeugdwet).

5. Ondertoezichtstelling als gevolg van wachten

Wij horen verhalen van ouders waarbij het lange wachten op jeugdhulp leidt tot een ondertoezichtstelling. Door het lange wachten verergeren de problemen bij het kind, wat leidt tot problemen bij ouders en dat kan dan weer leiden tot situaties waarin de ontwikkeling van een kind wordt bedreigd. Niet het onvermogen van ouders maar het onvermogen om tijdig passende jeugdhulp te bieden ligt dan aan de basis van een ondertoezichtstelling.

Ook leidt het niet beschikbaar zijn van jeugdhulp tot verlenging van de ondertoezichtstelling, omdat bij afwezigheid van hulp de ontwikkeling van een kind bedreigd blijft.

6. Jeugdzorgproblemen als gevolg van armoede en huisvestingsproblemen

In toenemende mate krijgen wij klachten van ouders en kinderen die vanwege armoede en huisvestingsproblemen te maken krijgen met jeugdhulp.⁴ Door een stapeling van problemen dreigen zij in hun ontwikkeling te worden geschaad. Soms mondt dit uit in (dreigen met) gescheiden opvang van ouder(s) en kinderen. Dit heeft een grote impact op het hele gezin. Kinderen worden hierdoor ernstig geschaad in hun ontwikkeling naar volwassenheid.

7. PGB

Als kinderen lang moeten wachten op gecontracteerde gespecialiseerde jeugdhulp, gaan ouders zelf op zoek naar passende jeugdhulp. Die vinden zij met enige regelmaat bij niet-gecontracteerde aanbieders. Daar kan hun kind sneller terecht dan bij de gecontracteerde jeugdhulp.

Ouders vragen dan bij de gemeente een PGB aan. De Jeugdwet biedt hen die keuzemogelijkheid, mits zij daar een goede reden voor hebben (artikel 8.1.1 Jeugdwet). Wij ontvangen klachten dat de gemeenten die aanvragen te lang laten liggen dan wel dat het te moeilijk gemaakt wordt om een PGB te krijgen.⁵ Daar komen de oplopende wachttijden bij het lokale team nog bij.

Dat betekent dat waar niet-gecontracteerde hulp via een PGB een oplossing zou kunnen bieden voor de lange wachttijden, dat in de praktijk niet altijd zo is.

8. Ondersteuning en rechtsbescherming

Kinderen, en hun ouders, worden nog te weinig betrokken bij besluiten die over hen gaan. Hetzelfde geldt voor klachtprocedures, ook daar is er te weinig aandacht voor kinderen.⁶ Hiermee krijgen zij onvoldoende stem in en invloed op (de kwaliteit

---

⁴ Zie de gezamenlijke brief van de (kinder)ombudsmannen van 4 december 2019 aan de minister-president over huisvestings- en daklozenproblematiek: <https://www.kinderombudsmanrotterdam.nl/oproep-van-de-kinderombudsmannen-aan-de-minister-president-neem-verantwoordelijkheid-voor-daklozen/>.

⁵ Brede Raad010, "Het PGB: telt elk kind mee? Kansenongelijkheid in de Jeugdwet", 2021. Het rapport is hier te vinden: <https://brederaad-010.nl/nieuws/advies-pgb-in-de-jeugdwet-telt-elk-kind-mee/>.

⁶ Zie het rapport van het AKJ, "Help een klacht" (mei 2021).

gemeentelijke
kinderombudsman

van) hun eigen jeugdhulp. Ook worden kinderen en hun ouders niet altijd actief gewezen op de mogelijkheid van (onafhankelijke client)ondersteuning of de mogelijkheid om een klacht in te dienen als zij vastlopen in de jeugdhulp. Daarnaast zijn de klachtenprocedures, zeker voor kinderen en jongeren, ontoegankelijk en te ingewikkeld. Dit brengt het risico met zich mee dat zij vroegtijdig afhaken en zij rechtsbescherming missen.

9. Oplossingen

Als gemeentelijke kinderombudsmannen hebben wij het lokaal bestuur ook input gegeven over mogelijke oplossingen. Een aantal van die oplossingen zijn:

- Zet het kind en zijn ouders centraal in de hulpverlening. Zet kinderrechten centraal. De jeugdhulp is nu ingericht vanuit het perspectief van de gemeente. Daardoor is maatwerk bieden moeilijk als een kind niet in de geconstrueerde vakjes past.
- Biedt integrale hulp aan het hele gezin. Maak werk van het al bestaande uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur;
- Hak knopen door, zodat kinderen niet eindeloos door het systeem geschoven worden. Geef iemand in de keten de bevoegdheid om dat te doen.
- Verleen een PGB voor passende en beschikbare hulp als gecontracteerde hulp te lang op zich laat wachten.
- Betrek het kind en zijn ouders en zorg dat zij zich gehoord voelen. Informeer ouders en kinderen tijdens het wachten op jeugdhulp, zodat zij weten wie er met wat voor hen bezig is.
- Zet effectieve en integrale rechtsbescherming voor kinderen en ouders centraal. Zorg voor adequate ondersteuning en leeftijdsadequate klachtprocedures.
- Neem heldere kwaliteitseisen op voor het doen van feitenonderzoek in de jeugdketen.

Mocht u daar prijs op stellen zijn we graag bereid deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Stans Goudsmit
gemeentelijke kinderombudsman Rotterdam e.o.

Anne Martien van der Does
gemeentelijke kinderombudsman Amsterdam e.o.

Yvette Nas
gemeentelijke jeugdombudsman Den Haag e.o.

In verband met de elektronische verzending is deze brief niet ondertekend.